एवमुक्तस्तु भृगुणा मैत्रावरुणिरव्ययः। अगस्त्यः परमप्रीतो बभूव विगतज्वरः।

इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्व्वणि आनुशासनिके पर्व्वणि दानधर्म्मकथने अगस्त्यभृगुसंवादे नवनवतोऽध्यायः॥ ९९॥

॥ युधिष्ठिर उवाच॥ कथं वै स विपन्नश्च कथं वै पातितो भुवि। कथञ्चानिन्द्रतां प्राप्तस्तद्भवान् वक्तुमर्हति।

॥ भीष्म उवाच॥ एवं तयोः संवदतोः क्रियास्तस्य महात्मनः। सर्व्वा एव प्रवर्त्तन्ते या दिव्या याश्च मानुषीः।

तथैव दीपदानानि सर्व्वोपकरणानि वै। बलिकर्म्म च यच्चान्यदुत्सवाश्च पृथग्विधाः।

सर्व्वे तस्य समुत्पन्ना देवेन्द्रस्य महात्मनः। देवलोके नृलोके च सदाचारा बुधाः स्मृताः। ४७७

ते चेद्भवन्ति राजेन्द्र क्षध्यन्ते गृहमेधिनः। धूपप्रदानैर्द्दीपैश्च नमस्कारैस्तथैव च।

यथा सिद्धस्य चान्नस्य ग्रहायाग्रं प्रदीयते। बलयश्च गृहोद्देशे अतः प्रीयन्ति देवताः।

यथा च गृहिणस्तोषो भवेद्वै बलिकर्म्मणि। तथा शतगुणा प्रीतिर्द्देवतानां प्रजायते।

एवं धूपप्रदानञ्च दीपदानञ्च साधवः। प्रयच्छन्ति नमस्कारैर्युक्तमात्मगुणावहं।

स्नानेनाद्भिश्च यत् कर्म्म क्रियते वै विपश्चिता। नमस्कारप्रयुक्तेन तेन प्रीयन्ति देवताः। ४७८

पितरश्च महाभागा ऋषयश्च तपोधनाः। गृह्याश्च देवताः सर्व्वाः प्रीयन्ते विधिनाऽर्च्चिताः।

इत्येतां बुद्धिमास्थाय नहुषः स नरेश्वरः। सुरेन्द्रत्वं महत् प्राप्य कृतवानेतदद्भुतं।

कस्यचित्त्वथ कालस्य भाग्यक्षय उपस्थिते। सर्व्वमेतदवज्ञाय कृतवानिदमीदृशं।

ततः स परिहीनोऽभूत् सुरेन्द्रो बलिकर्म्मतः। धूपदीपोदकविधिं यथावन्न चकार ह।

ततोऽस्य यज्ञविषयो रक्षोभिः पर्य्यवध्यत। अथागस्त्यमृषिश्रेष्ठं वाहनायाजुहाव ह। ४७९

द्रुतं सरस्वतीकूलात् स्मयन्निव महाबलः। ततो भृगुर्म्महातेजा मैत्रावरुणिरब्रवीत्।

निमीलयस्व नयने जटां यावद्विशामि ते। स्थाणुभूतस्य तस्याथ जटां प्राविशदच्युतः।

भृगुः स सुमहातेजाः पातनाय नृपस्य च। ततः स देवराट् प्राप्तस्तमृषिं वाहनाय वै।

ततोऽगस्त्यः सुरपतिं वाक्यमाह विशाम्पते। योजयस्वेति मां क्षिप्रं कञ्च देशं वहामि ते।

यत्र वक्ष्यसि तत्र त्वां नयिष्यामि सुराधिप। इत्युक्तो नहुषस्तेन योजयामास तं मुनिं। ४८०

भृगुस्तस्य जटान्तःस्थो बभूव हृषितो भृशं। न चापि दर्शनं तस्य चकार स भृगुस्तदा।

वरदानप्रभावज्ञो नहुषस्य महात्मनः। न चुकोप तदाऽगस्त्यो युक्तोऽपि नहुषेण वै।

तन्तु राजा प्रतोदेन चोदयामास भारत। न चुकोप स धर्म्मात्मा ततः पादेन देवराट्।

अगस्त्यस्य तदा क्रुद्धो वामेनाभ्यहनच्छिरः। तस्मिञ्छिरस्यभिहते स जटान्तर्गतो भृगुः।

शशाप बलवत् क्रुद्धो नहुषं पापचेतसं। यस्मात् पदाऽहनः क्रोधाच्छिरसीमं महामुनिं। ४८१

तस्मादाशु महीं गच्छ सर्पो भूत्वा सुदुर्म्मते। इत्युक्तः स तदा तेन सर्पो भूत्वा पपात ह।

अदृष्टेनाथ भृगुणा भूतले भरतर्षभ। भृगुं हि यदि सोऽद्रक्ष्यन्नहुषः पृथिवीपते।

न च शक्तोऽभविष्यद्वै पातने तस्य तेजसा। स तु तैस्तैः प्रदानैश्च तपोभिर्नियमैस्तथा।

पतितोऽपि महाराज भूतले स्मृतिमानभूत्। प्रसादयामास भृगुं शापान्तो मे भवेदिति।